

Avfallsplan 2025–2035

– för en resurssmart framtid

Antagen av:

Lysekils kommuns kommunfullmäktige, 2025-02-12, § 8
Munkedals kommuns kommunfullmäktige, 2025-04-28, § 69
Sotenäs kommuns kommunfullmäktige, 2025-02-26, § 3
Tanums kommuns kommunfullmäktige, 2025-02-24, § 8

Innehåll

1	Inledning.....	3
1.1	Syfte.....	3
1.2	Bakgrund.....	4
1.3	Uppföljning.....	4
1.4	Målgrupp.....	4
1.5	Metod för framtagande	4
2	Avfallsplanens koppling till miljö- och hållbarhetsmål.....	5
2.1	Agenda 2030 och de globala målen	5
2.2	EU:s avfallspaket och handlingsplan för cirkulär ekonomi	6
2.3	Nationella mål	7
2.4	Regionala styrdokument.....	7
2.5	Kommunala styrdokument	7
3	Fokusområden och mål	8
3.1	Övergripande mål för samverkan, utbildning och kommunikation	8
3.2	Fokusområde: Cirkulära flöden – förebygga och återbruka	8
3.3	Fokusområde: Nedskräpning	9
3.4	Fokusområde: Hantering av avfall, tillgänglighet och service.....	10

Bilagor:

Bilaga I: Genomförande och styrning

Bilaga II: Styrmedel

Bilaga III: Nulägesbeskrivning

Bilaga IV: Nedlagda deponier

Bilaga V: Uppföljning av tidigare avfallsplan

Bilaga VI: Framtidsprognos

Bilaga VII: Miljöbedömning

Övriga dokument:

Åtgärdsprogram med prioriterade aktiviteter

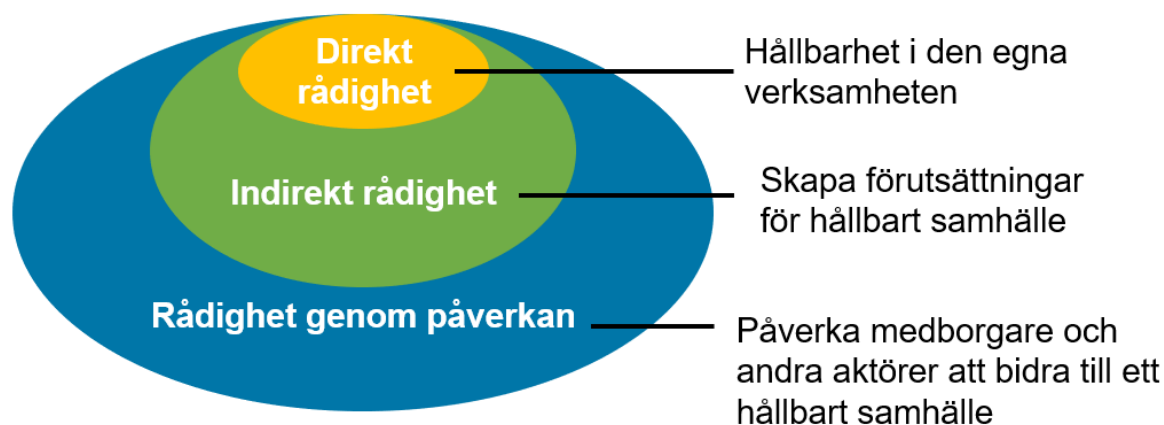
1 Inledning

Alla kommuner ska ha en uppdaterad avfallsplan där det tydligt framgår hur kommunen förebygger och hanterar avfall samt arbetar mot nedskräpning. Denna avfallsplan ska blicka framåt och leda arbetet mot ett samhälle där resursflöden ses som cirkulära, där eventuellt avfall tas om hand så att det gör nytta och där hänsyn tas till framtida generationers väl.

Kommunerna Lysekil, Munkedal, Sotenäs och Tanum har ett samarbete inom avfallshanteringen genom det gemensamt ägda renhållningsbolaget Rambo AB. Avfallsplanen är framtagen av Rambo AB tillsammans med ägarkommunerna. Detta är ett sätt för ägarkommunerna att bidra till miljö- och klimatmål kommunalt, regionalt, nationellt och globalt samt på EU-nivå.

I miljöbalken och Naturvårdsverkets föreskrifter finns vägledning och regler kring kommunala avfallsplaner. Dessa styr innehåll och utformning till viss del, i övrigt är det upp till kommunen att utforma avfallsplanen.

Planen vägleder, styr och tydliggör mål och åtgärder i frågor där kommunen har rådighet, figur 1 beskriver olika nivåer av rådighet och hur kommunen kan arbeta med hållbarhet.

FIGUR 1. KOMMUNENS RÅDIGHET KAN DELAS IN I TRE NIVÅER: DIREKT RÅDIGHET, INDIREKT RÅDIGHET OCH RÅDIGHET PÅ OMVÄGAR ELLER GENOM PÅVERKAN.

1.1 Syfte

Det övergripande syftet med avfallsplanen är att förebygga avfall och skapa en hållbar resursanvändning där material och produkter stannar längre i kretsloppet och där det avfall som ändå uppstår omhändertas på rätt sätt. Detta gör avfallsplanen genom att:

- ange mål och åtgärder.
- ge en samlad bild av den nuvarande avfallshanteringen.
- bidra till att de nationella miljökvalitetsmålen och de globala målen som berör avfallsområdet uppfylls.
- långsiktigt styra avfallshanteringen så att den bidrar till ett hållbart och cirkulärt samhälle.

Avfallsplanen är ett verktyg för att möta samhällets krav inom området.

1.2 Bakgrund

Avfallshanteringen är en viktig del i samhället och påverkar såväl infrastruktur, människors hälsa som miljön. Avfallsplanen är ett kommunalt styrdokument som påverkar och påverkas av andra kommunala styrdokument. Kommunerna har stora säsongsvariationer i antalet invånare mellan hög- och lågsäsong som behöver hanteras. Invånarantalet kan under högsäsong stiga fyrfalt vilket är en utmaning, bland annat när det gäller planering och organisation.

Enligt Naturvårdsverkets föreskrifter om kommunala avfallsplaner ska avfallsplanens mål och åtgärder utgå från de nationella miljökvalitetsmålen samt andra relevanta mål, strategier och planer. Det ställs också krav på att en avfallsplan ska innehålla mål och åtgärder för att begränsa och åtgärda nedskräpning, samt att det av planen ska framgå vilka styrmedel som avses användas för att nå avfallsplanens mål, samt vilka åtgärder som ska genomföras.

Denna avfallsplan ersätter den tidigare avfallsplan som gäller för Lysekils, Munkedals, Sotenäs och Tanums kommuner.

1.3 Uppföljning

För att utvärdera om avfallsplanens mål kommer att nås behövs kontinuerliga uppföljningar. På så sätt finns också möjlighet att se om förstärkta resurser eller ett annorlunda arbetssätt krävs inom något område. Avfallsansvarig nämnd i varje kommun har det övergripande ansvaret för att följa upp och utvärdera genomförandet av avfallsplanen. Av åtgärdsprogrammet framgår vem som ansvarar för att genomföra och följa upp åtgärder. Revidering av avfallsplanen ska göras minst var fjärde år.

1.4 Målgrupp

Avfallsplanen berör alla som bor eller verkar i Lysekils, Munkedals, Sotenäs och Tanums kommuner – det vill säga både kommunala förvaltningar och bolag, kommunens invånare, företag, föreningar och organisationer. Avfallsplanen riktar sig dock främst till politiker och tjänstepersoner i den kommunala verksamheten. De har ett stort ansvar att föregå med gott exempel, vara föregångare samt att samarbeta med olika aktörer. För att nå uppsatta mål kommer det att krävas engagemang och att alla bidrar utifrån sina förutsättningar. I avfallsplanen finns inspiration om på vilka sätt det går att bidra. Det är tillsammans som målen kan nås.

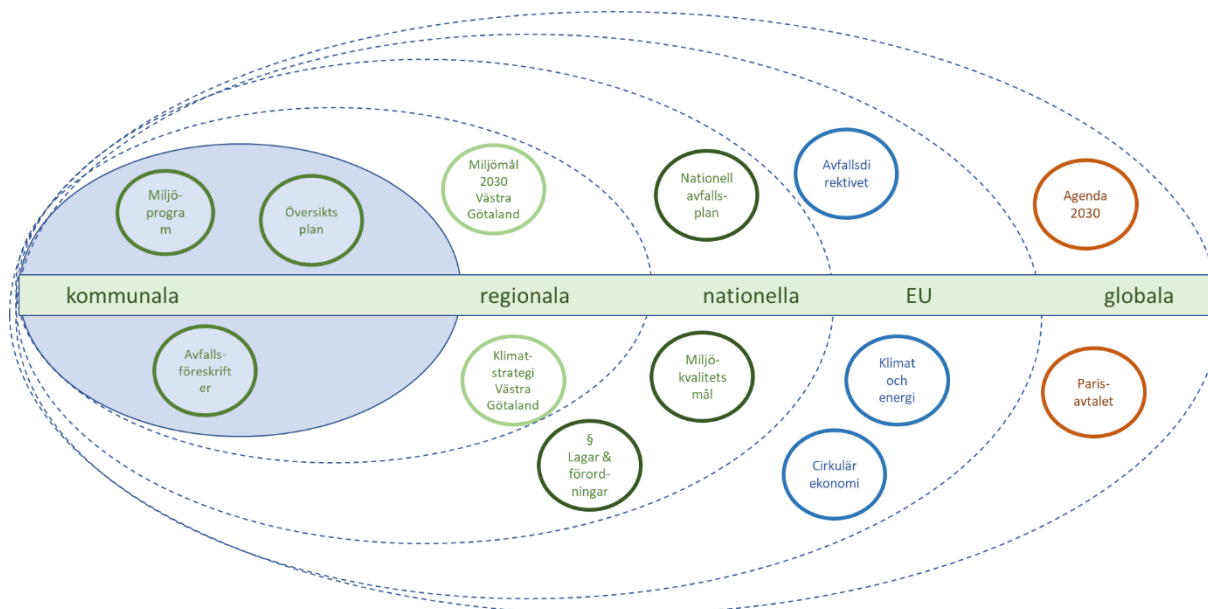
1.5 Metod för framtagande

En projektgrupp har arbetat med att ta fram avfallsplanen. Gruppen har bestått av en projektledare från Rambo AB och miljöstrateger från de fyra ägarkommunerna.

För att få inspel och synpunkter från berörda parter såsom förtroendevalda, och kommunernas olika förvaltningar har flera workshops genomförts. Arbetet med workshops har lett fram till de fokusområden, mål och åtgärder som idag finns i avfallsplanen.

2 Avfallsplanens koppling till miljö- och hållbarhetsmål

Avfallsplanens innehåll berörs av mål och lagar på flera nivåer, vilket illustreras i figur 2.

FIGUR 2. LOKALA, REGIONALA, NATIONELLA OCH GLOBALA MÅL, LAGAR M.M. SOM BERÖR AVFALLSPLANENS MÅLOMRÅDEN.

2.1 Agenda 2030 och de globala målen

De globala målen är en del av Agenda 2030. Det är en överenskommelse mellan FN:s medlemsländer som syftar till att avskaffa extrem fattigdom, minska ojämlikheter och orättvisor i världen, att främja fred och rättvisa samt att lösa klimatkrisen.

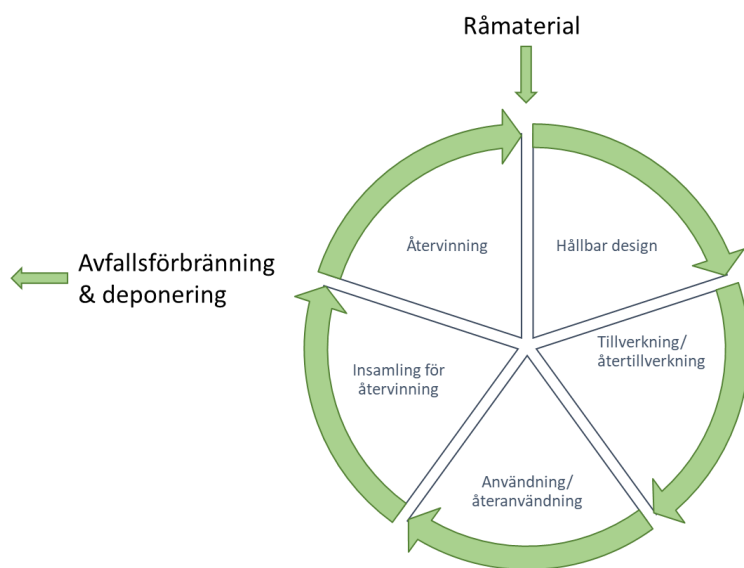
Avfallsplanens mål kopplar på en övergripande nivå till flera av de globala målen, figur 3.

FIGUR 3. DE GLOBALA MÅLEN SOM AVFALLSPLANEN HAR KOPPLING TILL.

2.2 EU:s avfallspaket och handlingsplan för cirkulär ekonomi

På EU-nivå finns kopplingar till EU:s handlingsplan för cirkulär ekonomi och avfallspaketet, där bland annat avfallsdirektivet ingår. Handlingsplanen för cirkulär ekonomi innehåller initiativ för att påverka produkters hela livscykel, från produktion och design till avfall, återbruk och återvinning, figur 4. Förutom avfallsdirektivet omfattar avfallspaketet direktiv om förpackningar och förpackningsavfall, deponering av avfall, el-avfall, batterier, uttjänta fordon, textil med mera. EU:s avfallstrappa eller "avfallshierarkin", figur 5, är en del av EU:s avfallsdirektiv som är implementerat i den svenska miljöbalken och styr hur vårt avfall ska tas om hand. I första hand ska avfallet minimeras och i sista hand deponeras.

FIGUR 4. EXEMPEL PÅ FLÖDESSCHEMA FÖR CIRKULÄR EKONOMI.

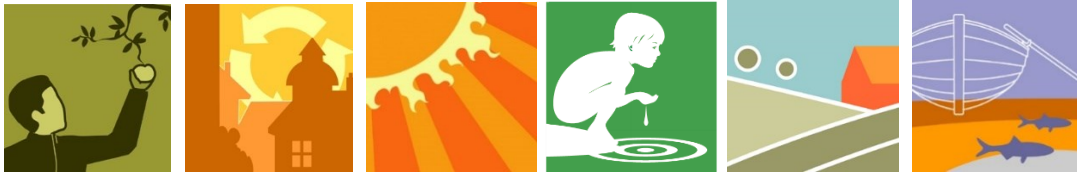

FIGUR 5. EU:S AVFALLSTRAPPA, ELLER "AVFALLSHIERARKIN".

2.3 Nationella mål

På nationell nivå kopplar avfallsplanens mål till de nationella miljökvalitetsmålen och då i första hand till *Giftfri miljö*, *God bebyggd miljö*, *Begränsad klimatpåverkan* och *Generationsmålet*. Ett rikt *odlingslandskap*, *Hav i balans* samt *levande kust och skärgård* berörs också.

Sveriges nationella avfallsplan och avfallsförebyggande program - *Att göra mer med mindre* beskriver avfallsarbetets inriktning, men innehåller inga specificerade mål.

FIGUR 6. DE NATIONELLA MÅLEN SOM AVFALLSPLENEN HAR KOPPLING TILL: GIFTFRI MILJÖ, GOD BEBYGGD MILJÖ, BEGRÄNSAD KLIMATPÅVERKAN, GENERATIONSMÅLET, ETT RIKT ODLINGSLANDSKAP, HAV I BALANS SAMT LEVANDE KUST OCH SKÄRGÅRD.

2.4 Regionala styrdokument

Regionala styrdokument av relevans för avfallsplanen:

- Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om
- Regionala miljömål Västra Götaland

2.5 Kommunala styrdokument

Kommunala styrdokument av relevans för avfallsplanen:

- Översiktsplaner
- Renhållningsföreskrifter
- Miljörelaterade styrdokument

3 Fokusområden och mål

I avfallsplanen finns ett övergripande område och tre fokusområden med tillhörande mål och åtgärder.

För mål där inget annat anges är referensåret 2022 och avslutningsåret 2035. Denna tidsram är central för att fastställa och utvärdera mål och framsteg inom olika områden.

Avstämning/uppföljning av målen ska göras årligen för att kunna bedöma om det finns behov av ytterligare åtgärder. Prioriterade åtgärder och uppföljningar finns angivna i tillhörande åtgärdsprogram med prioriterade åtgärder.

För att målen ska kunna uppnås ska tillräckliga ekonomiska och andra nödvändiga resurser avsättas.

3.1 Övergripande mål för samverkan, utbildning och kommunikation

Vid framtagande av planen har ett starkt önskemål varit att samarbeta över kommungränserna. Därför har utöver de tre fokusområdena övergripande mål tagits fram för hur det gemensamma arbetet med avfallsplanen mellan kommunerna ska bedrivas.

Mål	
1	Samverkan ska vara en självklar och naturlig del i arbetet mellan och inom kommunerna, kommunala verksamheter, helägda kommunala bolag och Rambo AB.
2	Kommunerna, de kommunala verksamheterna, helägda kommunala bolag och Rambo AB ska ha en gemensam förståelse och målbild för arbetet med avfallsplanen.

3.2 Fokusområde: Cirkulära flöden – förebygga och återbruka

Att skapa cirkulära flöden av material och resurser är en effektiv strategi för minskad miljö- och klimatpåverkan. Genom att betrakta avfall som en resurs, som kan återanvändas och återvinnas, kan avfallshanteringen bidra till en mer hållbar och resurseffektiv framtid.

Att förebygga avfall är den viktigaste åtgärden inom detta område. Det kan handla om att hyra eller dela produkter i stället för att köpa nya, förebygga uppkomst av matsvinn eller att byta ut engångsprodukter till flergångsprodukter som kan cirkuleras genom exempelvis tvätt eller disk.

Återanvändning och återbruk är en annan viktig del i det cirkulära flödet. Att förlänga livet på produkter, genom att reparera eller uppgradera dem, minskar avfallsmängderna och behovet av att tillverka nya produkter.

Återvinning spelar också en stor roll. Genom att omvandla använda material till nya produkter minskar behovet av att utvinna nya råvaror, vilket sparar energi och resurser.

Förutom att cirkulära flöden minskar miljö- och klimatpåverkan skapas också ekonomiska möjligheter genom arbetstillfällen inom återvinnings- och återanvändningssektorn. Dessutom stimuleras innovation och utveckling av nya teknologier.

Under 2022 samlades 529 kg kommunalt avfall in per person in i kommunerna, inkluderat grovavfall. Av detta utgjorde det cirkulära flödet 35 procent där materialåtervinning stod för cirka 24 procent och 11 procent var matavfall som rötades till biogas. Den största delen, cirka 65 procent, används för energiåtervinning, det vill säga förbränning där energin tas till vara i form av el och värme. Endast en liten del, cirka 0,1 procent, av det kommunala avfallet deponerades.

Mål (privatpersoner, föreningar och företag)	
3	Halvera matsvinnet och minska restavfallet med 30 procent.
4	Öka mängden insamlad elektronik för återvinning.
5	Öka mängden material som samlas in för återbruk.

Mål (kommunala verksamheter)	
6	Minska restavfallet från kommunala verksamheter och bolag.
7	Minska matsvinnet i kommunala verksamheter i linje med <i>Klimat 2030 - Västra Götaland ställer om</i> .
8	Öka de cirkulära flödena av material och produkter i de kommunala verksamheterna, helägda bolag och Rambo AB.

3.3 Fokusområde: Nedskräpning

Sverige står inför en utmaning med omfattande nedskräpning. En nationell skräpmätning från sommaren 2023 visar att tobaksrelaterat skräp står för 66 procent av allt skräp, varav fimpar utgör 48 procent. Nedskräpning är inte bara en avfallshanteringsfråga. Det kan även påverka samhällsutvecklingen och skapa en känsla av otrygghet.

Bohuslän och Bohuskusten är särskilt utsatta för skräp från havet och tar emot flera hundra ton årligen. Varje timme sköljs motsvarande fem badkar fullt av skräp upp längs kustlinjen. Bland detta skräp finns mikroplast, ett samlingsnamn för små plastfragment som är upp till fem millimeter stora. Mikroplaster kan antingen vara tillverkade i denna storlek, eller bildas genom nedbrytning och slitage av större plastföremål, såsom strandskräp. Detta utgör ett allvarligt hot mot djurlivet, som riskerar att förväxla mikroplast med föda.

Mål (privatpersoner, föreningar och företag)	
9	Nedskräpningen ska minska på land och i marin miljö.
10	Engagemang och kunskap kring nedskräpning ska öka hos invånare och i det lokala närings- och föreningslivet.
11	Möjligheten till sortering av avfall på allmän plats ska öka.

Mål (kommunala verksamheter)	
12	Möjligheten till sortering av avfall ska finnas på skolgårdar.
13	Kommunerna ska eftersträva att kustlinjer och naturområden på land ska vara fria från skräp och mikroplaster.

3.4 Fokusområde: Hantering av avfall, tillgänglighet och service

En effektiv avfallshantering bör vara anpassad till både avfallslämnare och avfallshämtare. Det inkluderar välplanerade avfallslösningar för enkel källsortering och en säker hantering för avfallshämtare och avfallslämnare. Avfallsfrågorna ska ingå och samordnas med kommunernas fysiska planering i plan- och bygglovsprocesser. Målet är att minimera miljöpåverkan och främja effektiva, miljövänliga och fossilfria transporter.

Bostadsnära insamling av förpackningar, returpapper och matavfall införs 2024 för att underlätta avfallssortering för invånarna och öka materialåtervinningen. God avfallshantering innebär även enkel hantering av grovavfall, trädgårdsavfall och farligt avfall samt en fungerande kundservice och tillgänglig information.

Mål (privatpersoner, föreningar och företag)	
14	Minst 90 procent av användarna ska vara nöjda med avfallshanteringen.
15	Kommunalt avfall som samlats in för materialåtervinning, inklusive biologisk behandling, ska öka till 60 procent.
16	Mängden felsorterat farligt avfall ska minska.
17	Avfallsinsamlingen ska ske med fossilfri fordonsflotta.
18	God arbetsmiljö och trygghet med bibehållen kvalitet på tjänsten ska säkerställas.

Mål (kommunala verksamheter)	
19	Öka källsorteringen i alla kommunala verksamhetslokaler och bolag.
20	Alla som hanterar avfall ska ha en god arbetsmiljö och känna sig trygga.